
UIT DEN LANDE

Ongerustheid leidt tot handelen in West-Friesland

Ivonne van der Padt

Het is eind juni 2007, een student ¹⁾ van de MGZ-GGZ opleiding speelt een centrale rol bij het organiseren van een regionaal congres... het diploma heeft hij nog niet eens op zak.

In de schouwburg in Hoorn kwamen rond de 190 medewerkers van heel veel verschillende organisaties samen om met elkaar te brainstormen over een Regionaal Plan van Aanpak. Veel hulpverleners, politieagenten in uniform, burgemeesters, gemeentelijke en provinciale ambtenaren, onderwijzend personeel, vrijwilligersorganisaties etc. De ongerustheid over de toename van suïcide en drank- en druggebruik onder jongeren moest aangepakt worden. Hoe en met welke middelen? Het publiek werd gevraagd mee te denken en vooral mee te doen. De problematiek is te ernstig en te groot. Preventieve en curatieve interventies zullen op meerdere terreinen in de regio ingezet moeten worden.

Ongerustheid

De GGD West-Friesland enquêteerde in 2005 jongeren tussen 12 en 19 jaar om zicht te krijgen op de algehele gezondheid van de jeugd. De uitkomst was schrikbarend en leidde ondermeer tot de eerder genoemde ongerustheid. De onderzochte jongeren blijken veelvuldig en steeds jonger deelgenoot van twee West-Friese tradities: overmatig veel alcohol en drugsgebruik en suïcide. West-Friesland behoort al enkele jaren, samen met Amsterdam-Amstelland en Zuidoost-Brabant, tot de top drie van zwaar alcoholgebruik. Suzanne Wegen, een van de spreeksters, werkt als Teammanager Zorg bij Mistral DTOX. Een aparte kliniek voor jonge gebruikers van 12 tot 20 jaar. De kliniek (Den Haag) opende in januari 2007 en heeft sindsdien 63 jongeren behandeld (waarvan 65% gedwongen). Van de 16 jongeren die buiten de regio Den Haag kwamen, waren negen afkomstig uit West-Friesland. Ad Kerkhof was uitgenodigd vanwege zijn expertise op het gebied van suïcide. Uit onderzoek blijkt dat suïcide in West-Friesland, verhoudingsgewijs, al anderhalve eeuw vaker voorkomt dan in de rest van Nederland. Die twee feiten staan niet los van elkaar. Drank en druggebruik onder jongeren vindt niet alleen plaats vanwege groepsdruk, de jeugdcultuur of imitatie maar ook omdat zij te kampen hebben met stress en emotionele problemen o.a. vanwege echtscheiding van ouders. Niet onderzocht maar mogelijk speelt de overdracht van generatie op generatie ook een rol bij het hoge aantal suïcides. Tot slot noemt Kerkhof nog het ontbreken van sociale cohesie.

De wisselwerking tussen bovengenoemde problemen met psychische, lichamelijke en sociale aspecten heeft tot gevolg dat er problemen ontstaan op vele levensgebieden. Terecht werd daarom benadrukt dat de aanpak hiervan alleen zin heeft als er een integraal plan van aanpak komt waarbij interorganisatorische samenwerking het uitgangspunt vormt.

Handelen

Tal van sprekers, acht in totaal, toonden hun kennis, ervaring, zorg of betrokkenheid bij het onderwerp. Zo waren er inleidingen van de directeur van GGZ-WF (de heer Langeveld), een burgemeester van een van de gemeenten

(de heer Eggermont) en een epidemioloog van de GGD Hollands Noorden (mevrouw de Leeuw den Bouter). De ernst van de problematiek in de regio werd met cijfers gestaafd. De noodzaak om tot actie over te gaan, benadrukt. Om de regionale problemen in een landelijke context te plaatsen vertelde Suzanne Wegen over de opnames van jongeren in de DTOX in Den Haag en Ad Kerkhof gaf een interessante lezing over suïcidepreventie bij een regionale aanpak. Maatregelen als het verbod op vuurwapens, het verstrekken van medicijnen in doordrukstrips, verandering van de gas samenstelling, werken preventief. Dat biedt perspectief, zo zouden hot-spots op het spoor ontoegankelijk gemaakt en hoge gebouwen afgeschermd moeten worden met hekwerken of glas. Verder gaande investeringen in buurt en wijk om de cohesie te vergroten, vanwege de mogelijke preventieve werking. Tot slot kwamen de initiatiefnemers van de werkgroep regionaal plan van aanpak aan het woord: GGD Hollands Noorden (Gea Breebaart) de Brijder verslavingszorg (Frank v/d Hoek) en GGZ-WF afdeling preventie (Niek Kuijpers). De laatste sprekers gaven tal van praktijkvoorbeelden over wat er mis is, hoe mis het is en welke initiatieven er tot nu toe zijn genomen om de problemen te lijf te gaan. Dat blijken er talloze te zijn, elke instelling draagt zijn eigen steentje bij.

Vanuit onderzoek in een andere sector (ouderen en preventie van depressie) geeft men aan dat "*De verwachting is dat het in combinatie uitvoeren van meerdere geïntegreerde interventies in een gemeenschap de effectiviteit van individuele interventies kan vergroten*" (Bohlmeijer et al., 2003:5) ²⁾.

Een goed idee dus om bij het opstellen van een plan van aanpak zoveel mogelijk participanten te betrekken. Het moet dan wel duidelijk zijn welke partij zich op welk onderdeel gaat richten zodat er werkelijk sprake kan zijn van community-interventie. Vertegenwoordigers van de doelgroep (jongeren en ouders) mogen hierbij natuurlijk niet ontbreken. Uit de presentaties werd niet duidelijk of men te rade is gegaan bij, of kennis heeft genomen van initiatieven in andere sectoren. Een ander punt waar geen duidelijkheid over werd gegeven, het woord is zelfs niet een keer gevallen, is de invoering van de WMO. Welke kansen en bedreigingen kunnen ontstaan voor dit (preventie) project vanwege de uitvoering van de WMO? Ik heb er niets over gehoord, terwijl de invoering van de WMO juist gevolgen heeft voor de financiering van preventie vanuit de GGZ.

Wel werden tal van voornemens genoemd om de samenwerking te verbeteren, opmerkingen die we in feite al jaren horen als het gaat om ketenzorg of continuïteit van zorg: het beschikbaar stellen van elkaars expertise; krachten bundelen; deskundigheid bij elkaar bevorderen; betere verwijzingen (bureau jeugdzorg liet weten dat zij inmiddels al waren aangeschoven); kortere lijnen; verwijzingen achteraf regelen; mobiele teams toevoegen aan crisisteam. Bij een regionaal plan van aanpak is een krachtige regievoering van belang. De burgemeester van Stede Broec, Henk Eggermont, wil die regievoering wel op zich nemen.

Tot slot

Men laat het niet bij ongerustheid. De middag kan de kwalificatie 'geslaagd' krijgen. De bezoekers van de conferentie zijn doordrongen van de ernst en noodzaak tot aanpakken.

Belangrijke partijen die niet mogen ontbreken in de werkgroep meldden zich aan. De financiers openden hun beurzen om dit initiatief met de broodnodige euro's mogelijk te maken (tijdens de borrel werden grote bedragen genoemd). Tevens zou er landelijke bekendheid gegeven worden aan het project in het t.v. programma Netwerk (dat is ook gebeurd).

Een mooi initiatief!

Nu maar hopen dat een goede regie over een dergelijk project (de naam Delta werken passeerde bijvoorbeeld de revue) de goede voornemens kan omwerken naar resultaten die er toe doen.

Voetnoten

- 1) Niek Kuijper, auteur van het artikel Collectief Samengevat, te lezen in dit nummer.
- 2) Bohlmeijer et al., 2003 Preventie van depressie bij ouderen. Draaiboek voor een community interventie. Utrecht: Trimbos-instituut.